

## PODMIENKY A ČINITELE SPOLOČENSKEJ DYNAMIKY V POĽNOHOSPODÁRSTVE A NA VIDIEKU

V dňoch 19. a 20. októbra 1989 sa uskutočnil v Dome vedeckých pracovníkov SAV v Tatranskej Lomnici — Starej Lesnej seminár Podmienky a činitele spoločenskej dynamiky v poľnohospodárstve a na vidieku, ktorý usporiadala Sekcia sociológie poľnohospodárstva a vidieka pri Slovenskej sociologickej spoločnosti SAV.

Cieľom seminára bolo sústrediť poznatky súčasného teoretického a empirického skúmania spoločenskej reality vo vidieckych sídlach v poľnohospodárstve ČSFR, umožňujúce formulovať hypotézy a východiská pre koncipovanie rozvojových tendencií v podmienkach realizácie zásad prestavby.

Seminára sa zúčastnilo 30 zástupcov prevažnej väčšiny vedecko-výskumných pracovísk PPOK zaoberajúcich sa sociologickým výskumom v PPOK, zástupcovia vysokých škôl a pracovníci nadpodnikovej a podnikovej riadiacej sféry PPOK.

Program seminára sa rozdelil do dvoch blokov zameraných na súčasne najdôležitejšiu sociologickú problematiku v PPOK:

1. Rozvoj aktivity pracovníkov v hospodárskych organizáciach PPOK

2. Pracovné a životné podmienky poľnohospodárov a oblasťné problémy reprodukcie pracovníkov

Seminár otvoril doc. ing. Vlastislav Ba u c h, DrSc., ktorý charakterizoval *súčasne náročné požiadavky na sociologický výskum v PPOK*.

V prvej časti seminára, ktorý viedol doc. ing. V. B a u c h, DrSc., odzneli tieto referáty: doc. PhDr. J. B a r t a, CSc. (VÚEPP Bratislava): *Tvorba motivačných programov ako nástroja aktivizácie riadiacich pracovníkov*, Ing. PhDr. V. M a j e r o v á, CSc. (VÚEZVŽ Praha): *Vybrané problémy aktivizácie pracovníkov v zemiedelstvi*, doc. JUDr. PhDr. A. B u r i a n, CSc. (VÚE ZPoK, pracovisko Brno): *Podmínky úspěšné stimulace a společenské aktivity zemědělské populace*, doc. ing. P. B u c h t a, CSc. (VŠP Bratislava): *Pracovní iniciativa jako důležitý faktor rozvoje poľnohospodárstva v podmienkach prestavby spoločnosti a ekonomiky*. Rozvojom aktivity pracovníkov sa zaoberali i ďalší referujúci.

V druhom problémovom okruhu, ktorému predsedal doc. ing. Ján B a k š a, CSc., boli prednesené viaceré referáty, z ktorých si pozornosť zaslúžia: JUDr. M. C h r e n k o (MPVŽ SR) *Koncepcia rozvoja sociálnej politiky rezortu MPVŽ SSR v 9. päťročnici*, ing. E. N ě m c o v á a I. B o č k o v á, prom. soc. (VÚEZVŽ Praha) *Sociální rozvoj zemědělských organizací v prvním roce přestavby hospodářského mechanismu ZPoK*, MUDr. O. V e s e l á, CSc. (VÚPL Bratislava) *K niektorým otázkam rozvoja pracovných a životných podmienok poľnohospodárskej populácie*, ing. D. M o s n ý (VÚEPP Bratislava) *Problematika pracovních podmienok žien a profesii s pracovními rizikami so zreteľom na zaistenie rekondícií pracovníkov PPOK SR. K aktuálnym otázkam zlepšovania pracovných a ži-*

vojných podmienok predniesli referáty ďalší účastníci seminára: MUDr. K. Blažek (VÚEZVŽ Praha), Ing. A. Antošová, CSc. (VŠP Nitra), doc. Ing. J. Bakša, CSc. (VŠP Nitra), Ing. S. Nedelová, CSc. (VÚE ZPoK, pobočka Brno) a PhDr. A. Čechovič (ÚFaS SAV). Do diskusie sa aktívne zapojili i zástupcovia poľnohospodárskej praxe z ŠM Senec, ŠM L. Mikuláš, ŠM Želiezovce a Agrokombinát Liptovská Osada.

Prínosom seminára bolo i vystúpenie zástupcov iných rezortov, a to predovšetkým Ing. J. Adámek, CSc. (riaditeľa pobočky VÚHŽ v Ostrove) na tému *Dynamika sociálneho rozvoja pracovných kolektívov v priemyselnej organizácii* a PhDr. Z. Kostolanskej (Atómová elektráreň Jaslovské Bohunice) o *skúsenostiach z využívania psychológie v príprave operátorov a vedúcich pracovníkov podniku*. Uvedené príspevky boli podnetné i z hľadiska ďalšieho sociálneho rozvoja organizácií PPOK, ako i prípravy vedúcich pracovníkov v poľnohospodárstve.

V rámci seminára vystúpili i zahraniční hostia z Litovského ústavu ekonomiky poľnohospodárstva vo Vilniuse S. A. Budvitis a R. I. Dužinskas, ktorí informovali účastníkov seminára o *výsledkoch sociologických výskumov v poľnohospodárstve a na vidieku v Litovskej SSR*. Ďalším zahraničným hosťom bol A. Szijjarto (AKI Budapešť), ktorý predniesol referát zameraný na *sociálne a organizačné podmienky zavádzania inovácií v poľnohospodárstve MLR*.

Pre účastníkov seminára bolo zaujímavé vystúpenie doc. Ing. H. Schimmerlinga, CSc., o *zmenách v obsahovej náplni súčasnej európskej sociológie vidieka a poľnohospodárstva*.

Ďalšie referáty z VÚEPP v Bratislave Ing. Z. Šťastného, CSc. *Činnosť samosprávnych orgánov v štátnych poľnohospodárskych podnikoch*, Ing. F. Macha, CSc. *Niektoré problémy reprodukcie pracovných síl v PPOK SR* a PhDr. S. Buchtu, CSc. *Možnosti a perspektívy riadenia sociálneho rozvoja v poľnohospodárstve* a Ing. PhDr. J. Honcovej, CSc. (VÚEZVŽ Praha) *Príspevek k diferencovanému rozvoji vesníckych sídel na príklade obce Vranovice, okr. Rokycany* budú uverejnené v zborníku referátov zo seminára.

Záver seminára vykonal Ing. F. Mach, CSc. (VÚEPP Bratislava). Účastníci seminára prijali záver, v ktorom sa okrem iného uvádza:

Prestavba v PPOK si vyžaduje všestrannú aktivizáciu ľudského činiteľa, preto sociologický výskum by sa mal sústrediť na výskum všetkých stránok a podmienok pracovnej motivácie s osobitným zreteľom na materiálnu zainteresovanosť, podmienky pracovnej kariéry a štýlu vedenia ľudí.

Najefektívnejší vklad treba vidieť v súvislosti s prestavbou v investíciach do ľudského faktora a to predovšetkým do prípravy kvalifikovaných riadiacich pracovníkov.

Kľúčovým problémom aktivizácie ľudského potenciálu je hľadanie najefektívnejších foriem vlastníctva, ktoré by prekonali odcudzenie a stali by sa mocným zdrojom motivácie pracujúcich na zvýšenie efektívnosti, kvality ich práce a hľadanie efektívnejších ciest rozvoja poľnohospodárstva.

V súčasnej dobe sa ukazuje, že prestavba hospodárskeho mechanizmu v prvom roku pôsobenia vzbudzuje v organizáciách PPOK aj značnú neistotu o ich ďalší sociálny rozvoj, vývoj podnikových sociálnych čin-

ností a služieb. Organizácie PPOK sa sústreďujú na ďalší sociálny rozvoj a udržanie i prípadné rozšírenie jeho základných sociálnych aktivít, zaisťujúcich reprodukciu pracovníkov v podnikoch. U aktivít majúci charakter nadstavby sa bude musieť zvýšiť podielníctvo zamestnancov alebo členov organizácií a zásadne presadzovať princíp zásluhovosti.

Závažné je riadenie bytovej politiky v poľnohospodárskych organizáciách. Treba konečne rozhodnúť spôsob návratnosti podnikových bytov od užívateľov, ktorí v podniku už nepracujú, a umožniť podniku väčšiu samostatnosť v realizácii bytovej výstavby pre pracovníkov.

Súčasný zdravotný stav pracovníkov PPOK vyžaduje, aby bola venovaná maximálna pozornosť formám, ktoré zabezpečujú jeho ďalšie nepoškodzovanie a povedú k jeho zlepšeniu. To sa týka komplexnej rekonštrukcie u vybraných skupín pracovníkov, rehabilitácie, ambulantnej lekárskej starostlivosti a ďalších foriem, ale najmä dôslednej prevencie s ohľadom na podmienky práce jednotlivých profesií.

K ďalšiemu rozvoju spoločenskej dynamiky PPOK bude musieť vedeckovýskumná základňa prispieť exaktnými empiricko-teoretickými poznatkami o súčasnej situácii a perspektívnom vývoji poľnohospodárstva aj v užšej súčinnosti so zástupcami vedeckovýskumných inštitúcií ďalších odvetví národného hospodárstva.

Seminár bol podnetný tak pre pracovníkov vedeckovýskumnej základne, ako aj pre zástupcov podnikovej praxe. Organizátori seminára vydali zborník referátov, ktorý obsahovali okrem prednesených referátov i ďalšie príspevky zamerané na zlepšovanie pracovných a životných podmienok v PPOK a rozvíjanie pracovnej aktivity.

*Ing. František Mach, CSc., VÚEPP Bratislava*